

**TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ:
İNCELEMELER VE YANSIMALAR**

I

Editörler

Doç. Dr. Hanife Gülhan ORHAN KARSAK

Doç. Dr. İsmail ŞAN

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ: İNCELEMELER VE YANSIMALAR

I

Editörler

Doç. Dr. Hanife Gülhan ORHAN KARSAK
Doç. Dr. İsmail ŞAN

Yazarlar

Eyüp İZCİ - Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR - Oğuz GÜRBÜZTÜRK
- Sevda KOÇ AKRAN - Ayşe ATEŞ - H. Gülhan ORHAN KARSAK -
İshak KOZİKOĞLU - Meltem YURTÇU - Niymet BAHŞİ - Serkan
DEMİR - Ayşe IŞIK ÖNER - Emine KAYA - Fadile AYDIN - Ogün ÇAKIR
- Gülşah GENÇER - Fatih KARATAŞ - Ümit YAKAR - Merve ERCAN

E-ISBN: 978-625-5711-45-8

DOI: 10.54637/vizetek.9786255711458

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap elektronik ortamda yayımlanmaktadır.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Ahmet TUNÇDEMİR

Baskı: Ankara I Ekim, 2025

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetkeyayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ: İNCELEMELER VE YANSIMALAR

I

Editörler

Doç. Dr. Hanife Gülhan ORHAN KARSAK

Doç. Dr. İsmail ŞAN

Yazarlar

Prof. Dr. Eyüp İZCİ

Prof. Dr. Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR

Prof. Dr. Oğuz GÜRBÜZTÜRK

Prof. Dr. Sevda KOÇ AKRAN

Doç. Dr. Ayşe ATEŞ

Doç. Dr. H. Gülhan ORHAN KARSAK

Doç. Dr. İshak KOZİKOĞLU

Doç. Dr. Meltem YURTÇU

Doç. Dr. Niymet BAHŞİ

Doç. Dr. Serkan DEMİR

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe IŞIK ÖNER

Dr. Öğr. Üyesi Emine KAYA

Dr. Öğr. Üyesi Fadile AYDIN

Dr. Öğr. Üyesi Ogün ÇAKIR

Dr. Gülşah GENÇER

Dr. Fatih KARATAŞ

Dr. Ümit YAKAR

Arş. Gör. Merve ERCAN

(Yazarlar ünvan ve alfabetik sıraya göre sıralanmıştır)

ÖNSÖZ

Birinci cilt olarak elinizde tuttuğunuz bu eserde Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin (TYMM) anlaşılabilirliğini artırmak ve modele uzmanlar eliyle katkılar ve öneriler getirmek için yola çıktık. Bu bağlamda kitabın elinizdeki birinci cildinde modeli tüm bileşenleriyle birlikte, hazırlanan öğretim programlarındaki yansımalarıyla ve alanyazında modele ilişkin tartışmalarla derinlemesine incelemelerle irdelemeyi, ek olarak modelin uygulanmasında ortaya çıkabilecek bazı sınırlılık ve güçlüklerle odaklanmayı, çözüm yolları önermeyi amaçlamaktayız.

Modelin ortak metninde ve öğretim programlarında felsefi temellerini, pedagojik yaklaşımlarını ve uygulama bileşenlerini analiz eden farklı bileşenleri kapsaması ve bu bileşenlere ilişkin detaylı açıklamaları eğitim camiasında yüksek ses getirdi. Model, eğitimi yalnızca akademik başarıyla ilişkilendirmemekte, aynı zamanda bireyin ontolojik ve epistemolojik bütünlüğünü ve aksiyolojik olgunluğunu temele alan, önceki programlara kıyasla daha fazla öne çıkan biçimde değer temelli ve bütüncül bir insan yetiştirme anlayışına odaklanmaktadır. Modelin uygulamaya konuluşunu bir eğitim reformu olarak niteleyecek olursak; bu reformun pedagojik unsurları arasında öğrenci merkezliliği, bireysel farklılıkları gözetken farklılaştırma ve destekleme yaklaşımları, karmaşık problemleri çözmeyi hedefleyen disiplinler arası öğrenme ve bölgesel ihtiyaçlara esneklik sağlayan okul temelli planlama yer almaktadır. Model erdem-değer-eylem çerçevesi ile milli ve manevi değerlerin öğretim programlarına nitelikli biçimde entegrasyonuna odaklanmaktadır.

Eserde yer alan her bir bölüm, modelin temel vizyonunu kavramak, 21. yüzyılın gerektirdiği yetkin ve erdemli insan profilini anlamak, modelin bileşenlerinin önemini fark etmek ve bu bileşenlere ilişkin alanında uzman yazarlarca geliştirilen yapıcı eleştirileri paylaşmak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda eserde TYMM'yi açıklayan bileşenler, modelin eğitim sistemini topyekûn bir dönüşümle ele alan vizyonuna uygun biçimde bütüncül bir bakışla incelenmiştir.

Bu eserin, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin daha derinlikli biçimde kavranmasına, anlamlandırılmasına ve geliştirilmesine

yönelik akademik bir zemin oluşturması; aynı zamanda eğitim alanında çalışan akademisyenlere, araştırmacılara, öğretmenlere, öğretmen adaylarına ve politika yapıcılara yol gösterici katkılar sunması hedeflenmektedir. Eğitim camiasının henüz modelin kapsamını ve derinliğini çözümlemeye çalıştığı bir dönemde, anlaşılabilirliğini artırmak ve geliştirilmesine yönelik öneriler sunmanın heyecanı içindeyiz. Bu heyecanı paylaşarak birinci cildin oluşumuna değerli emekleriyle alanında uzman pek çok kıymetli yazar katkılarda bulundular.

“Genel Bakış” bölümü ile Hanife Gülhan ORHAN KARSAK’a, “Öğrenci Profili” bölümü ile Oğuz GÜRBÜZTÜRK ve Sevda KOÇ AKRAN’a, “Okul Temelli Planlama” bölümü ile Fadile AYDIN ve İshak KOZİKOĞLU’na, “Öğrenme Öğretme Süreçleri” bölümü ile Ümit YAKAR’a, “Ölçme Değerlendirme” bölümü ile Meltem YURTÇU’ya, “Değer Eğitimi” bölümü ile Niymet BAHŞİ’ye, “Karakter Eğitimi” bölümü ile Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR ile Ogün ÇAKIR’a, “Sosyal-Duygusal Öğrenme” bölümü ile Ayşe ATEŞ’e, “Disiplinler Arası Öğrenme” bölümü ile Ayşe IŞIK ÖNER’e, “Sistem Okuryazarlığı” bölümü ile Gülşah GENÇER ve Niymet BAHŞİ’ye, “21. Yüzyıl Beceri Edinimi” bölümü ile Fatih KARATAŞ’a, “Bilim, Teknoloji ve Çevre Farkındalığı” bölümü ile Hanife Gülhan ORHAN KARSAK’a, “Öğretimi Farklılaştırma” bölümü ile Serkan DEMİR’e, “Program Dışı Öğrenme” bölümü ile Merve ERCAN’a ve “Yaşam Boyu Öğrenme” bölümü ile Emine KAYA ve Eyüp İZCİ’ye en içten teşekkürlerimizle...

Ekim, 2025

Doç. Dr. Hanife Gülhan ORHAN KARSAK

Kırklareli Üniversitesi

Doç. Dr. İsmail ŞAN

İnönü Üniversitesi

Bölümler ve Yazarlar

1. BÖLÜM

GENEL BAKIŞ

Doç Dr. H. Gülhan ORHAN KARSAK | ORCID: 0000-0001-5927-6341

2. BÖLÜM

ÖĞRENCİ PROFİLİ

Prof. Dr. Oğuz GÜRBÜZTÜRK | ORCID: 0000-0002-9950-3139

Prof. Dr. Sevda KOÇ AKRAN | ORCID: 0000-0003-4205-0148

3. BÖLÜM

OKUL TEMELLİ PLANLAMA

Dr. Öğr. Üyesi Fadile AYDIN | ORCID: 0000-0002-0185-9971

Doç. Dr. İshak KOZİKOĞLU | ORCID: 0000-0003-3772-41

4. BÖLÜM

ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜREÇLERİ

Dr. Ümit YAKAR | ORCID: 0000-0002-2317-5159

5. BÖLÜM

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Doç. Dr. Meltem YURTÇU | ORCID: 0000-0003-3303-509

6. BÖLÜM

DEĞER EĞİTİMİ

Doç. Dr. Niyet BAHŞİ | ORCID: 0000-0002-9115-5432

7. BÖLÜM

KARAKTER EĞİTİMİ

Prof. Dr. Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR | ORCID: 0000-0002-0458-3405

Dr. Öğr. Üyesi Ogün ÇAKIR | ORCID: 0000-0003-4423-4821

8. BÖLÜM

SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME

Doç. Dr. Ayşe ATEŞ | ORCID: 0000-0002-8732-3034

9. BÖLÜM

DİSİPLİNLER ARASI ÖĞRENME

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe IŞIK ÖNER | ORCID: 0000-0002-9494-2687

10. BÖLÜM

SİSTEM OKURYAZARLIĞI

Dr. Gülşah GENÇER | ORCID: 0000-0002-8887-8832

Doç. Dr. Niyet BAHŞİ | ORCID: 0000-0002-9115-5432

11. BÖLÜM

21. YÜZYIL BECERİ EDİNİMİ

Dr. Fatih KARATAŞ | ORCID: 0000-0001-9633-2939

12. BÖLÜM

BİLİM-ÇEVRE-TEKNOLOJİ FARKINDALIĞI

Doç. Dr. H. Gülhan ORHAN KARSAK | ORCID: 0000-0001-5927-6341

Bölümler ve Yazarlar

13. BÖLÜM

ÖĞRETİMİ FARKLILAŞTIRMA

Doç. Dr. Serkan DEMİR | ORCID: 0000-0002-2331-9861

14. BÖLÜM

PROGRAM DIŞI ÖĞRENME

Arş. Gör. Merve ERCAN | ORCID: 0000-0002-7222-3217

15. BÖLÜM

YAŞAM BOYU ÖĞRENME

Dr. Öğr. Üyesi Emine KAYA | ORCID: 0000-0001-7876-8608

Prof. Dr. Eyüp İZCİ | ORCID: 0000-0002-6975-0454

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

GENEL BAKIŞ.....	1
H. Gülhan ORHAN KARSAK	

2. BÖLÜM

ÖĞRENCİ PROFİLİ.....	37
Oğuz GÜRBÜZTÜRK	
Sevda KOÇ AKRAN	

3. BÖLÜM

OKUL TEMELLİ PLANLAMA	63
Fadile AYDIN	
İshak KOZİKOĞLU	

4. BÖLÜM

ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜREÇLERİ.....	83
Ümit YAKAR	

5. BÖLÜM

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	115
Meltem YURTÇU	

6. BÖLÜM

DEĞER EĞİTİMİ.....	149
Niyet BAHŞİ	

7. BÖLÜM

KARAKTER EĞİTİMİ	185
Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR	
Oğün ÇAKIR	

8. BÖLÜM

SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME	215
Ayşe ATEŞ	

9. BÖLÜM

DİSİPLİNLER ARASI ÖĞRENME	249
Ayşe IŞIK ÖNER	

10. BÖLÜM

SİSTEM OKURYAZARLIĞI	275
Gülşah GENÇER	
Niyet BAHŞİ	

11. BÖLÜM

21. YÜZYIL BECERİ EDİNİMİ	309
Fatih KARATAŞ	

12. BÖLÜM

BİLİM-ÇEVRE-TEKNOLOJİ FARKINDALIĞI343

H. Gülhan ORHAN KARSAK

13. BÖLÜM

ÖĞRETİMİ FARKLILAŞTIRMA401

Serkan DEMİR

14. BÖLÜM

PROGRAM DIŞI ÖĞRENME 429

Merve ERCAN

15. BÖLÜM

YAŞAM BOYU ÖĞRENME473

Emine KAYA

Eyüp İZCİ